

Συστάδες καινοτομίας που ενώνουν πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα

Αποτελεί ένα τεράστιο επιστημονικό πεδίο, που περιλαμβάνει τομείς των βιοεπιστημών, των φυσικών και των κοινωνικών επιστημών.

Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης και της παραγωγικότητας είναι συγκεντρωμένο σε λίγες μόνο χώρες, οι οποίες λαμβάνουν πάνω από το 84% των δημόσιων δαπανών για τη βιοϊατρική έρευνα και κατά συνέπεια παράγουν περίπου το 80% του συνόλου των ευρωπαϊκών επιστημονικών εργασιών στον τομέα αυτό. Τούτου λεχθέντος, υπάρχει πρόοδος στην Ευρώπη. Για παράδειγμα, το βάρος της χρηματοδότησης για την Υγεία άμεσα αυξήθηκε από περίπου 10% στις αρχές της δεκαετίας του 1990 σε 15% κατά το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο Ερευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Αρθρο του Χρήστου Βασιλάκου, γενικού γραμματέα Ερευνας και Τεχνολογίας ΥΠΕΠΘ

Υποδομές

Ενθαρρυντική πρόοδος υπάρχει, επίσης, στον τομέα των υποδομών της έρευνας στην Ευρώπη, όπου το Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Φόρουμ για τις Ερευνητικές Υποδομές (ESFRI) έχει δώσει ιδιαίτερο βάρος στον τομέα των βιοϊατρικών ερευνητικών υποδομών, συμπεριλαμβάνοντας δεκατρείς μεγάλης κλίμακας πανευρωπαϊκές πρωτοβουλίες στον τομέα των ιατρικών και βιολογικών επιστημών.

Ενα ολοκληρωμένος τρόπος για την οικοδόμηση συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος επιτυγχάνεται με τις Πρωτοβουλίες Κοινού Προγραμματισμού (Joint Programming Initiatives). Η πρώτη τέτοιου τύπου πρωτοβουλία εξελίχτηκε από το 2007, επί γαλλικής προεδρίας στην Ε.Ε., στον τομέα της βιοϊατρικής έρευνας και ειδικότερα στο πεδίο των νευροεκφυλιστικών ασθενειών (Alzheimer). Η Ελλάδα, μέσω της Γενικής Γραμματείας Ερευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), συμμετέχει στην πρωτοβουλία αυτή και χρηματοδοτεί Έλληνες ερευνητές που συμμετέχουν σε ευρωπαϊκές κοι-

νπραξίες. Μια άλλη Πρωτοβουλία Κοινού Προγραμματισμού είναι η «Μικροβιακή Αντοχή» στην οποία η χώρα μας συμμετέχει επίσης, με πρωτοβουλία της ΓΓΕΤ. Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ερευνας υλοποιείται με την κινητοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων

προς την κατεύθυνση κοινών επιστημονικών στόχων. Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για Καινοτόμα Φάρμακα (IMI) είναι μια εξαιρετικά πετυχημένη κοινή επιχείρηση για τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των ακαδημαϊκών ομάδων και της Ευρωπαϊκής Φαρμακοβιομηχανίας. Στην πρωτοβουλία συμμετέχει επίσης η ΓΓΕΤ, και στις διάφορες προσκλη-

σεις υποβολής προτάσεων, υπήρξε αρκετά σημαντική συμμετοχή ελληνικών ακαδημαϊκών και ερευνητικών ομάδων.

Η Ε.Ε. αποφάσισε να ανταποκριθεί στις κοινωνικές και τις οικονομικές προκλήσεις μέσω της καινοτομίας. Η «εμβληματική»

πρωτοβουλία «Ενωση Καινοτομίας» έχει ως στόχο να αντιμετωπίσει καιρία ζητήματα, όπως η χαμηλή επένδυση στη γνώση, μέσα από μια προσέγγιση κοινής στρατηγικής μεταξύ Ε.Ε., κρατών-μελών και περιφερειών. Υπάρχουν πλέον αδιαιφισβήτητα και σημαντικά στοιχεία ότι η επένδυση στη βιοϊατρική έρευνα αποδίδει οφέλη τόσο μέσω της βελτίωσης της υγείας των πολιτών όσο και μέσω της εκμετάλλευσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Αλλά ο δρόμος που φέρνει ευρήματα από τον ερευνητικό πάγκο στην κλίνη του ασθενούς είναι εμφανώς δύσκολος και πολύπλοκος, δεδομένου ότι περιλαμβάνει πολλά στάδια, πολλά ενδιαφερόμενα μέρη και κανονιστικές ρυθμίσεις σε όλα τα επίπεδα.

Βιοϊατρική

Στον τομέα της βιοϊατρικής, ο κύκλος της καινοτομίας περιλαμβάνει κυρίως τα ακόλουθα βήματα:

- **Ανάπτυξη νέων ιδεών** ξεκινώντας από τα ευρήματα της βασικής και της κλινικής έρευνας.
- **Μετάφραση των καινούργιων ιδεών** και προσεγγίσεων σε κλινική πρακτική.
- **Μεταφορά των αποτελεσμάτων** στην αγορά (νέα φάρμακα).

■ **Αξιολόγηση των στρατηγικών θεραπειών** από τα αποτελέσματα της παρακολούθησης των ασθενών (κλινικές δοκιμές).

Στην Ελλάδα η βιοϊατρική έρευνα λαμβάνει σημαντική χρηματοδότηση (ΕΣΠΑ και 7^ο Π.Π.) και γι' αυτόν το λόγο αυτή τη στιγμή καταβάλλουμε μια τεράστια προσπάθεια για απορρόφηση των κονδυλίων του ΕΣΠΑ, όπου αρκετά από αυτά είναι προσανατολισμένα στις επιστήμες Υγείας. Επίσης σημαντική προσπάθεια έχει γίνει για την υποστήριξη των εμπλεκόμενων φορέων στην ανάπτυξη της έρευνας και τη συνεργασία με τους ακαδημαϊκούς φορείς μέσα από ειδικά σχεδιασμένα ερευνητικά προγράμματα (π.χ. «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ», «ΣΥΣΤΑΔΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ» διακρατικά).

Πρόσφατα η ΓΓΕΤ προχώρησε στη χρηματοδότηση συμπράξεων ιδιωτικού τομέα με ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς φορείς για τη δημιουργία συστάδων καινοτομίας (Clusters). Μέσα από την πρωτοβουλία αυτή, δημιουργείται για πρώτη φορά στην Ελλάδα ένα Cluster Βιοτεχνολογίας που ενώνει εταιρίες, πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα σε κοινούς προσανατολισμούς και στόχους. Η βιοτεχνολογία και η καινοτο-

μία είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Η χρηματοδότηση από τη ΓΓΕΤ θα καλύψει την αρχική φάση δημιουργίας του Cluster, κατά την οποία η επένδυση είναι υψηλού ρίσκου και γι' αυτό ονομάζεται και «angelfund».

Η ανάπτυξη ενός Cluster Βιοτεχνολογίας αποτελεί μια πρόκληση και στόχος είναι η χώρα μας να γίνει σημείο αναφοράς και χώρος επενδύσεων στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Μεσογείου. Οι δράσεις του Cluster CORALLIA, που αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα καλών πρακτικών στον ευρωπαϊκό χώρο, καθώς και τα δεδομένα από άλλα κράτη-μέλη, όπου έχουν αναπτυχθεί αντίστοιχες δομές στον τομέα των επιστημών Υγείας, είναι εξαιρετικά ενθαρρυντικά και για το λόγο αυτό πιστεύουμε και φιλοδοξούμε να πετύχουμε το στόχο μας.

Προφανώς, το ίδιο όραμα έχουμε και για τα υπόλοιπα Clusters (Energy, Space, Gaming) που χρηματοδοτεί αυτή τη στιγμή η ΓΓΕΤ και προοπτική είναι να συμβάλουν στην ενίσχυση των συνεργατικών σχηματισμών, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της χώρας μας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Φυσικά, η ανάπτυξη του προϋποθέτει και παράλληλες οικονομικές δραστηριότητες, όπως venture capitals, και κυρίως μια νέα «παιδεία» στον ακαδημαϊκό και τον ερευνητικό χώρο που θα προσανατολίσει ερευνητικές δραστηριότητες προς την παραγωγή προϊόντων.

Η Γενική Γραμματεία

Η ΓΓΕΤ, ως φορέας σχεδιασμού, συντονισμού και υλοποίησης της εθνικής στρατηγικής για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία, ενθαρρύνει και προωθεί όλες εκείνες τις ενέργειες και δράσεις οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Η ΓΓΕΤ διαθέτει όλη την απαραίτητη τεχνολογία και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, ώστε να δημιουργεί όλο το θεσμικό πλαίσιο και να αναπτύσσει τις απαραίτητες δράσεις για τη χρηματοδότηση ανών ειδικά των ενεργειών, που εκτός της ανάπτυξης της έρευνας και της καινοτομίας έχουν και άμεσο αντίκτυπο στην ελληνική κοινωνία. ■

